

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.1/25>

Пасіка С.П.

Військовий інститут

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Скиба О.С.

Військовий інститут

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Горбачук О.П.

Військовий інститут

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

У статті проведено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють деякі питання надання земельних ділянок громадянам, які мають статус учасників бойових дій. Розглянуто та проаналізовано загальні тенденції правового регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій.

Сьогодні існує низка проблем і недоліків у застосуванні нормативно-правових актів із цих питань, що потребують законодавчого врегулювання. Також існує ціла низка питань, які не врегульовані законодавством України.

Аналізуючи чинне законодавство, що регулює питання надання земельних ділянок громадянам, які мають статус учасників бойових дій, ми з'ясували, що держава та її органи, на жаль, не несуть юридичної відповідальності за незабезпечення прав громадян, які мають статус учасників бойових дій, на відведення земельних ділянок, що є одним із приводів недоотримання соціальної справедливості.

Відсутні механізми притягнення до відповідальності представників органів державної влади та місцевого самоврядування за незабезпечення прав громадян, які мають статус учасників бойових дій, на відведення земельних ділянок, що спонукає недоброчесних посадових осіб на створення корупційних механізмів.

Деякі органи місцевого самоврядування своїми рішеннями встановлюють додаткові, не передбачені законом умови реалізації права громадян на отримання земельної ділянки, які обмежують права громадян, що мають статус учасників бойових дій, і суперечить законодавству. Такі рішення порушують норми Земельного кодексу України, що регулюють ці правовідносини і є імперативними до виконання.

Існують нормативно-правові акти, які містять колізійні норми, що також значно ускладнює реалізацію прав учасників бойових дій на отримання земельних ділянок.

Такий стан справ породжує проблеми як правового, так і правозастосовного характеру. Це ускладнює реалізацію права на землю учасників бойових дій.

З огляду на те що науковцями приділяється недостатньо уваги щодо реалізації прав на землю громадянами, які мають статус учасників бойових дій, зазначена тематика є актуальною й потребує додаткових наукових досліджень.

Усе це має спонукати на рішучі кроки з вирішення цієї проблеми, що полягає в створенні належного правового регулювання процесів надання земельних ділянок учасникам бойових дій.

Ключові слова: учасник бойових дій, першочергове відведення земельних ділянок, безоплатна передача, ветеран війни, соціальний захист.

Постановка проблеми. Наявність прогалин у нормативно-правових актах, що регулюють питання надання земельних ділянок учасникам бойових дій, породжує проблеми як правового, так і правозастосовного характеру. Це ускладнює реалізацію земельного права учасників бойових дій, тому зазначена тематика є досить актуальною в умовах сьогодення.

Правове регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій в Україні є досить актуальним.

Станом на 01.07.2019 за інформацією, що надійшла від відомчих комісій щодо надання статусу учасника бойових дій особам, які брали участь у проведенні антитерористичної операції,

статус учасника бойових дій надано 369 451 особам [1].

Усі вони мають право на першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва й городництва. Але, на жаль, таке право учасників бойових дій на практиці дуже складно реалізується. Основною причиною складної реалізації цього права є його недосконале законодавче регулювання.

Згідно з інформацією, наданою Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру, станом на 29.11.2019 учасниками бойових дій подано заяв на отримання земельних ділянок – 334 711 шт.

Прийнято наказів щодо надання дозволів на розробку проектів землеустрою щодо відведення 225 097 земельних ділянок загальною площею 311363,2533 га та прийнято наказів щодо затвердження проектів землеустрою й надання у власність 151 953 земельних ділянок загальною площею 217833,7944 га [2].

Беручи до уваги статистику, надану Держгеокадастром, ми провели аналіз реалізації земельних прав учасниками бойових дій і можемо зазначити, що своє право реалізувало лише 45,4% учасника бойових дій від загальної кількості поданих заяв на отримання земельних ділянок. А якщо виходити із загальної кількості учасників бойових дій, то своїм правом на отримання земельних ділянок у власність скористалося лише 41% ветеранів.

Проаналізувавши статистичні дані й нормативно-правові акти, ми дійшли висновку, що існує проблема не лише в наданні державними та місцевими органами самоврядування земельних ділянок, а також є проблема правової обізнаності учасників бойових дій, які скористалися своїм правом на звернення для першочергового отримання земельних ділянок. Ми можемо констатувати, що для реалізації свого земельного права звернулося 90% від загальної кількості учасників бойових дій, а реалізували своє право на першочергове отримання земельних ділянок лише 35% від кількості осіб, які звернулися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням соціального забезпечення військовослужбовців і соціального захисту учасників бойових дій займалися багато вчених, серед яких – І.Л. Бородін, О.О. Опанасенко, І.М. Коротатнік, В.Й. Пашинський, В.І. Кириленко, О.С. Верба, В.О. Алещенко та інші.

Однак варто зазначити, що в частині проблем правового регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій існує багато дискусій

серед юристів-практиків щодо застосування законодавства, яке регулює ці питання в судових процесах, і щодо спорів з органами влади та місцевого самоврядування. На нашу думку, науковцями приділяється недостатньо уваги із цього питання, хоча проведення таких досліджень буде сприяти більш якісному забезпеченню реалізації прав на землю учасників бойових дій з боку держави.

Постановка завдання. Мета дослідження – проаналізувати проблеми правового регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Надання земельних ділянок учасникам бойових дій – це обов'язок держави, а отримання земельних ділянок цією категорією громадян – це їхнє право.

Відповідно до п. 14 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», учасникам бойових дій надається пільга у вигляді першочергового відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва й городництва [3].

Конституцією України визначено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

Утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [4].

Виходячи з норм Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» й Земельного кодексу України, учасники бойових дій мають право першочергового відведення земельних ділянок не за всіма цільовими призначеннями, що визначені Земельним кодексом України, а лише за тими, що визначені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», а саме: для індивідуального житлового будівництва, садівництва, городництва [3].

Прийнявши у 2001 році Земельний кодекс України, законодавець не вніс зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в частині переліку цільового призначення земель, на які мають першочергове відведення учасники бойових дій (Закон прийнято в 1993 році).

Також провівши аналіз відкритих джерел на предмет кількісного стану нормативно-правових актів, що регулюють земельні відносини в Україні, ми дійшли висновку, що є близько 120 нормативно-правових актів, що регулюють такі відносини.

За результатами аналізу ми можемо зазначити, що, незважаючи на те що земельне законодавство кодифіковане в Земельний кодекс України, ще існує велика кількість нормативно-правових актів, які доповнюють або заперечують чинні норми Кодексу, і це є суттєвою проблемою в регулюванні земельних відносин, яка не лише не забезпечує право громадян на отримання земельних ділянок, а й може породжувати цілу низку корупційних ризиків у сфері земельних відносин.

Крім того, така ситуація призводить до великої кількості правових колізій і підриває довіру громадян як до органів державної влади, так і до органів місцевого самоврядування.

У зв'язку з тим що законодавець проігнорував приведення раніше виданого Закону до вимог Земельного кодексу України в частині переліку видів цільового призначення земель, відбувається необґрунтоване порушення прав учасників бойових дій.

Також держава та її органи, на жаль, не несуть відповідальності за незабезпечення прав учасників бойових дій на відведення земельних ділянок, що також є одним із приводів недотримання соціальної справедливості.

Проте учасники бойових дій мають право на загальних підставах (не першочергово) отримати земельні ділянки з цільовим призначенням, не зазначеним у Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Учасники бойових дій як громадяни України можуть отримати у власність земельні ділянки із земель державної або комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування в межах їхніх повноважень, визначених Земельним кодексом України, або за результатами аукціону в межах норм безоплатної приватизації.

Набуття права на землю в такому випадку учасниками бойових дій здійснюється шляхом передачі земельних ділянок у власність або надання їх у користування.

Безоплатна передача земельних ділянок у власність учасникам бойових дій у такому випадку може провадитися в разі приватизації земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян, одержання земельних ділянок унаслідок приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій і в разі одержання земельних ділянок із земель державної й комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України.

Передача земельних ділянок безоплатно у власність учасникам бойових дій у межах норм, визначених Земельним кодексом України, провадиться один раз по кожному виду використання.

Надання у власність земельних ділянок здійснюється в порядку, визначеному ст. 118 Земельного кодексу України, за умови, що учасник бойових дій не скористався своїм правом на безоплатне отримання у власність земельної ділянки та надав відповідний документ, що посвідчує його участь в антитерористичній операції (посвідчення, довідка, наказ тощо) [5].

Аналізуючи земельне законодавство, потрібно зазначити, що воно територіально не обмежує громадянина, який є учасником бойових дій, на отримання земельної ділянки за місцем проживання. Тобто учасник бойових дій може подати заяву щодо отримання майбутньої ділянки, яка буде знаходитися в будь-якій територіальній одиниці нашої держави. Але потрібно розуміти, що, чим «популярніша» й цінніша земельна ділянка, тим важче її буде отримати.

Провівши аналіз рішень органів місцевого самоврядування, ми можемо зазначити, що деякі органи місцевого самоврядування своїми рішеннями встановлюють додаткові, не передбачені законом умови реалізації права громадян на отримання земельної ділянки, які, на нашу думку, обмежують права учасників бойових дій і суперечать законодавству в частині вільного вибору місця розташування земельних ділянок, надаючи перевагу лише громадянам, які зареєстровані та проживають на певній території відповідний проміжок часу, що не відповідає правовому акту вищої сили – Земельному кодексу України.

Як висновок ми зазначаємо, що Земельний кодекс України не передбачає регулювання земельних відносин щодо надання земельних ділянок громадян у власність актами органів місцевого самоврядування, а ст. 118, яка регулює ці правовідносини, є імперативною й забезпечує однакове правове регулювання цих відносин в Україні.

Відповідно до ст. 118 Земельного кодексу України, учасники бойових дій, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва й обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибної ділянки), індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів у межах норм безоплатної приватизації, подають

клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених ст. 122 Земельного кодексу України [5].

Проаналізувавши цю норму, ми бачимо, що знову маємо недосконалість земельного законодавства, яке не врахувало першочергове відведення земельних ділянок учасникам бойових дій для індивідуального житлового будівництва та городництва і змушує нас звертатися до Класифікації видів цільового призначення земель, затвердженої підзаконним нормативно-правовим актом, а саме Наказом Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 № 548 [6], яка зараховує землі для садівництва та городництва до земель сільськогосподарського призначення (землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури, у тому числі інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції, або призначені для цих цілей; землі, надані для діяльності у сфері надання послуг у сільському господарстві, тощо), а землі для індивідуального житлового будівництва – до земель житлової забудови (землі, які використовуються для розміщення житлової забудови (житлові будинки, гуртожитки, господарські будівлі тощо); землі, які використовуються для розміщення гаражного будівництва), проте потрібно зазначити, що така класифікація, як земля для індивідуального житлового будівництва, узагалі відсутня як у Земельному кодексі України, так і в Класифікації видів цільового призначення земель.

Учасник бойових дій у клопотанні зазначає цільове призначення земельної ділянки та її орієнтовні розміри. До клопотання додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки, погодження землекористувача (у разі вилучення земельної ділянки, що перебуває в користуванні інших осіб) і документи, що підтверджують досвід роботи в сільському господарстві або наявність освіти, здобутої в аграрному навчальному закладі (у разі надання земельної ділянки для ведення фермерського господарства) [5].

Передача земельних ділянок безоплатно у власність учасникам бойових дій у межах, визначених ст. 121 Земельного кодексу України, проводиться один раз по кожному виду використання. Це озна-

чає, що учасник бойових дій має право отримати в приватну власність шість земельних ділянок різного цільового призначення.

У разі надходження до органу державної влади чи органу місцевого самоврядування клопотання про надання дозволу на розробку проєкту землеустрою воно має бути зареєстроване в обов'язковому порядку.

Проблемним також залишається питання щодо графічних матеріалів, які заявник повинен подати до клопотання. Станом на сьогодні форма графічних матеріалів не затверджена жодним нормативним актом. Цим зловживають посадові особи органів влади, які приймають рішення про виділення земельних ділянок і відмовляють у наданні дозволу на розробку документації.

У свою чергу, орган виконавчої влади або місцевого самоврядування не більше ніж протягом 1 місяця розглядає подане клопотання. За результатами розгляду надається дозвіл на розробку проєкту землеустрою або вмотивована відмова на його розробку, але цей термін часто порушується, зважаючи на сесійний порядок роботи рад.

Підставою відмови, відповідно до ч. 7 ст. 118 Земельного кодексу України, у наданні такого дозволу може бути лише невідповідність місця розташування об'єкта вимогам законів, прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, генеральних планів населених пунктів та іншої містобудівної документації, схем землеустрою й техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, проєктів землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів, затверджених у встановленому законом порядку [5]. Тобто якщо ділянка належить відповідній громаді й відсутня жодна з передбачених підстав для відмови, то надається дозвіл. А якщо щодо певної ділянки дано дозвіл одній людині, то іншій на ту саму ділянку не може бути наданий дозвіл без її попереднього вилучення.

Після отримання дозволу на розробку проєкту землеустрою громадянин звертається до виконавців робіт із землеустрою (виконавці робіт із землеустрою та розробники документації із землеустрою – юридичні особи, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням і в складі яких працюють не менше ніж два сертифіковані інженери-землевпорядники, а також фізичні особи-підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням і є сертифікованими інженерами-землевпорядниками) та на основі укладеного договору

між громадянином і зазначеною юридичною особою у строк не більше ніж 6 місяців має бути розроблена землепорядна документація згідно зі ст. 28 Закону «Про землеустрій» [7].

Варто зазначити, що в Земельному кодексі України не наведено переліку підстав, за яких орган виконавчої влади має право відмовити в затвердженні проекту та наданні ділянки у власність. Та поряд із цим ч. 11 ст. 118 Земельного кодексу України вказує на можливість оскаржити відмову ради передати ділянку у власність.

Згідно зі ст. ст. 125, 126 Земельного кодексу України, право власності на земельну ділянку виникає з моменту державної реєстрації цього права й оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [9].

Отже, учасник бойових дій, щоб реалізувати своє право на отримання земельної ділянки, повинен пройти велике коло бюрократії, колізій і зловживань з боку посадових осіб органів державної влади чи місцевого самоврядування. На папері це виглядає набагато простіше, ніж є насправді.

Щоб уникнути таких випадків, було б доцільно внести зміни до законодавчих актів України про встановлення відповідальності посадових осіб органів державної влади чи місцевого самоврядування за безпідставну відмову учасникам бойових дій у наданні їм відповідних земельних ділянок.

Крім того, на стадії отримання дозволу на розробку проектною документацією із землеустрою законодавець заклав у Земельний кодекс України суперечливі моменти, а саме коли заявник у встановлені строки не отримав дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або мотивовану відмову у його наданні відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність. У такому випадку учасник бойових дій у місячний строк з дня закінчення зазначеного строку має право замовити розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки без надання такого дозволу, про що письмово повідомляє відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування. До письмового повідомлення додається договір на виконання робіт із землеустрою щодо відведення земельної ділянки,

Ми можемо дійти висновку, що принцип мовчазної згоди – це один із інститутів дозвільної системи. Його сутність полягає в тому, що особа набуває право на провадження певних дій без

одержання документа дозвільного характеру за умови, якщо ним подано в установленому законом порядку заяву та документи в повному обсязі, але в установленій законом строк документ дозвільного характеру або рішення про відмову в його видачі не видано або не направлено.

Тобто учасник бойових дій може застосувати принцип мовчазної згоди та самостійно укласти з відповідною проектною організацією договір на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. Проте в подальшому він буде зобов'язаний подати розроблений проект на погодження до того ж органу державної влади чи місцевого самоврядування. Уклавши кошти на розробку проектною документацією, учасник бойових дій так і не зможе реалізувати своє право на отримання земельної ділянки в приватну власність, отримавши відмову від органу державної влади чи органу місцевого самоврядування.

Є інший шлях. Учасник бойових дій може звернутися з позовом до адміністративного суду й визнати дії або бездіяльність органу державної влади чи місцевого самоврядування протиправними та зобов'язати вказаний орган видати відповідний дозвіл на розробку проекту землеустрою. Проте в більшості випадків органи державної влади чи місцевого самоврядування по-своєму тлумачать ч. 7 ст. 118 Земельного кодексу України або принцип «мовчазної згоди» й вказують, що він може бути реалізований лише в частині замовлення та виготовлення проекту.

Тому й цей шлях має юридичну колізію, яка виникає під час державної реєстрації земельної ділянки. Так, відповідно до ст. 24 Закону України «Про державний земельний кадастр», державна реєстрація земельних ділянок здійснюється за місцем їх розташування відповідним Державним кадастровим реєстратором центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин [8].

Державна реєстрація земельних ділянок здійснюється за заявою особи, якій за рішенням органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування надано дозвіл на розроблення документації із землеустрою, що є підставою для формування земельної ділянки при передачі її у власність чи користування із земель державної чи комунальної власності.

Виходячи зі ст. 24 Закону України «Про державний земельний кадастр», учасник бойових дій, розробивши проект землеустрою за принципом мовчазної згоди, без отримання відповідного дозвільного документа, а саме рішення

органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою, фактично позбавлений можливості провести державну реєстрацію земельної ділянки, чим самим не може реалізувати своє право на безоплатне отримання земельної ділянки в приватну власність.

Також потрібно зазначити, що законодавчо неврегульоване питання застосування принципу мовчазної згоди при наданні дозволу на розроблення документації із землеустрою та безоплатній приватизації земельної ділянки, що може мати наслідком порушення прав інших осіб на вказану земельну ділянку, які отримали дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки раніше, проте не встигли реалізувати своє право та не розробили проекту відведення.

Тобто законодавець, уносячи зміни до ст. 118 Земельного кодексу України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок» [10] і вказуючи на можливість застосування принципу мовчазної згоди в разі несвоєчасного прийняття рішення відповідного органу про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або неприйняття його взагалі, у запропонованій редакції цієї норми не вирішив питання стосовно того, як саме має бути доведений факт ненадання відповідним органом зазначеного дозволу чи мотивованої відмови в його наданні, тому що саме доведеність цього факту має стати підставою для укладання договору на виконання робіт із розроблення проекту землеустрою.

Також законодавцем не внесено зміни в частині застосування такого принципу в інших нормативних актах, що унеможлиблює процедуру відведення земельних ділянок.

Тобто ми знову маємо низку правових невирішених проблем, які потребують додаткової уваги та вирішення на нових засадах. Усе це доводить відсутність необхідного та належного правового забезпечення права учасників бойових дій на безоплатне одержання земельних ділянок державної й комунальної власності у власність.

Висновки. Отже, викладене вище дає нам змогу дійти таких висновків. Законодавче регулювання відносин у сфері землекористування здійснюється відповідно до таких базових законодавчих актів, як Конституція України, Земельний кодекс України, Закон України «Про землеустрій» тощо, які забезпечують комплексне регулювання

у відповідній сфері. Однак на практиці все ще існують окремі проблеми, недоліки й прогалини, що потребують законодавчого врегулювання.

Також проаналізувавши стан правового регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій, ми дійшли висновку, що існує ціла низка питань, які не врегульовані законодавством України, а саме:

– законодавець проігнорував приведення Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантій їх соціального захисту» до вимог Земельного кодексу України в частині переліку видів цільового призначення земель, що призводить до систематичного порушення прав учасників бойових дій;

– держава та її органи, на жаль, не несуть відповідальності за незабезпечення прав громадян, які мають статус учасників бойових дій, на відведення земельних ділянок, що також є одним із приводів недотримання соціальної справедливості;

– деякі органи місцевого самоврядування своїми рішеннями встановлюють додаткові, не передбачені законом умови реалізації права громадян на отримання земельної ділянки, які, на нашу думку, обмежують права громадян, що мають статус учасників бойових дій, і суперечать законодавству в частині вільного вибору місця розташування земельних ділянок, надаючи перевагу лише громадянам, які зареєстровані та проживають на певній території відповідний проміжок часу, що не відповідає правовому акту вищої сили – Земельному кодексу України, цим самим порушуючи ст. 118 Земельного кодексу України, яка регулює ці правовідносини, є імперативною й забезпечує однакове правове регулювання цих відносин в Україні;

– неврегульованим залишається питання щодо графічних матеріалів, які громадянин повинен подати до клопотання;

– громадяни, які мають статус учасника бойових дій, розробивши проект землеустрою за принципом мовчазної згоди, фактично позбавлені можливості провести державну реєстрацію земельної ділянки, цим самим не можуть реалізувати своє право на безоплатне отримання земельної ділянки у приватну власність.

Крім того, діють нормативно-правові акти, які містять колізійні норми, що значно ускладнює реалізацію прав учасників бойових дій на отримання земельних ділянок; неприведення нормативно-правових актів до вимог Земельного кодексу України в частині переліку видів цільового призначення земель зумовлює необґрунтоване порушення прав учасників бойових дій.

Відсутній механізм притягнення до відповідальності представників органів державної влади та місцевого самоврядування за незабезпечення прав громадян, що мають статус учасників бойових дій, на відведення земельних ділянок.

Існують невинуваті адміністративні перепони для землекористувачів на стадії виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок.

Усе це має спонукати на рішучі кроки з вирішення цієї проблеми, що полягає у створенні належного правового регулювання процесів надання земельних ділянок учасникам бойових дій. Аналіз вищезазначених питань допомагає у визначенні напрямів для подальшого вирішення та врегулювання процесів правового регулювання надання земельних ділянок учасникам бойових дій.

Список літератури:

1. Інформація щодо надання статусу учасника бойових дій. URL: <http://dsvv.gov.ua/dostup-do-publichnoji-informatsiji/informatsiya-schodo-nadannya-statusu-uchasnyka-bojovyh-dij.html>.
2. Інформація про надання головними управліннями Держгеокадастру в областях учасникам бойових дій у власність земельних ділянок із земель сільськогосподарського призначення (станом на 29.11.2019). URL: <https://land.gov.ua/info/pokrokovaya-skhemata-dii-dlia-dopomohy-uchasnykam-ato-v-otrymanni-zemelnykh-dilianok/>.
3. Про статус ветеранів війни, гарантій їх соціального захисту : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4178>.
5. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n992>.
6. Наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 № 548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10>.
7. Про землеустрій : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#n251>.
8. Про державний земельний кадастр : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#n249>.
9. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-18>.

Pasika S.P., Skyba O.S., Horbachuk O.P. SOME ISSUES OF LEGAL REGULATION OF THE PROVISION OF LAND TO OF THE PARTICIPANTS OF MILITARY OPERATIONS

The article analyzes the normative-legal acts that regulate some issues of providing land plots to citizens who have the status of the participants of military operations. The general tendencies of legal regulation of the provision of land plots to the participants of military operations are considered and analyzed.

Today, there are a number of problems and shortcomings in the application of regulations on these issues, which need legislative regulation. There are also a number of issues that are not regulated by Ukrainian legislation.

Analyzing the current legislation governing the provision of land plots to citizens who have the status of the participants of military operations, we found that, unfortunately, the state and its bodies are not legally responsible for not guaranteeing the rights of citizens who have the status of the participants of military operations to withdraw land areas that are one of the reasons for non-compliance with social justice.

There are no mechanisms to hold public officials and local governments accountable for failing to secure the rights of citizens who have the status of the participants of military operations to divert land plots, prompting malign officials to create corruption mechanisms.

Some local self-government bodies, by their decisions, establish additional, non-statutory conditions for exercising the right of citizens to obtain a land plot, which limit the rights of citizens who have the status of the participants of military operations and are contrary to the law. Such decisions violate the rules of the Land Code of Ukraine, which regulate these legal relationships and are imperative to enforcement.

There are regulations that contain conflict of laws rules, which also significantly complicates the exercise of the rights of the participants of military operations to obtain land.

This state of affairs raises problems of both legal and enforcement nature. This complicates the exercise of the right to land by participants of military operations.

Given that scientists are not paying enough attention to the realization of land rights by citizens who have the status of participants of military operations, the topic is relevant and requires additional scientific research.

All this should lead to decisive steps to solve this problem, which is to create proper legal regulation of the processes of providing land plots to the participants of military operations.

Key words: *participant of military operations, priority allotment of land plots, free transfer, war veteran, the social protection.*